

מא

פרוטוקול מס. 89/ג
מישיבת ועדת הכספים
מיום ד' ז' אדר א' תשי"ד - 10.2.54
בשעה 8.45

חברי הועדה:

השתתפו:

- י. גורז - היו"ד
- ח. אריאב
- ט. בז'דנו
- ט. דיין
- ק. לוז
- א. ציזלינג

מוזמנים:

ד"ר מנדלסון - מטעם האוצר
ד"ר קיסרון - מטעם משרד המסכטים

מר בזק - מזכיר הועדה

סדר הירום:

היו"ד י. גורז:

אני פותח את הישיבה.
לפני שנעבור לדון בעקבות הדברים ששמענו
אתמול מד"ר מנדלסון ומר גפני; ברצוני להקדים הערה הקטורה בנושא
שאנו דנים בו.

אני רוצה להזכיר לחברי הועדה; שאנו קבלנו
החלטה לסנות את סדרי הדיון שלנו בצווי מכס ובלו; מתוך מגמה לעטות כל
מאסף, טועות הכספים תרון על צווי מכס ובלו סמוך לפרסומם. ובעקבות
אותה החלטה פניתי בסכתב לשר האוצר, והיתה חליפת דברים בעניין זה עם
הדו"ע המספטי של האוצר; והתברר לי אחר כך, שהיתה איזו אי-הבנה בעניין
הוא; הוא לא ירד לכוונתה של הועדה, והוא ערך הצעת תיקון שלא עלתה
בקנה אחד עם כוונתנו. המכתב שאני שלחתי לשר האוצר לא נתן מקום לאי-
הבנה, אבל היתה בכל זאת אי-הבנה. הוא הבין את כוונת הועדה; כאילו היא
מכוונת להוציא מכלל הדיונים בכנסת את עניין צווי המכס והבלו ולרכז
אותם אך ורק בוועדת הכספים; כלומר, לקבל סמכות מהכנסת שרק הועדה תדון
בצווי מכס ובלו, ולפני זה היתה בנויה הצעת התיקון שלו.

בחלופי הדברים בכתב ובעל פה הסברתי, שלא
זו הכוונה. הכוונה היא רק אחת, שהועדה תקבל אפשרות, סמוך לפרסומם,
אם היא רצה בצו מסויים והיא מוצאת ספרט אחד או עינים אינם מתאימים לה,
והיא מחליטה שצריך לבטלם - היא פונה לשר האוצר. שר האוצר מפרסם צו

חדש בהתאם להחלטות הועדה, ואז הדבר בא על תיקונו, וזה מחייב שאנו נדון בצו סמוך לפרסומו. על כך אמר מר הניג, אין צורך בתיקון, כי זו החלטה מוטמנת עם ד' האוצר, וזה תלוי בפרקטיקה שהועדה תנהג למעשה. אם נתמול בתפרסם צו, הועדה דנה בו ומטליט מחלק איבנו ברואה לה, היא פונה לטר האוצר וטר האוצר מפרסם את הצו מחד. אחר כך נטארת אותה פרודורה, שלא יאוצר מחדש יים - תוך חד יים - מביאים את הצו לאיטור הכנסת. אבל מאחר שהועדה כבר דנה וטר האוצר קבל את דעתה ונתפרסם צו מתוקן, מסתבר שמעל גטת הכנסת לא יהיה מרחב מחיה רק לחלוקי דעות בענין זה.

מר פיטרון:

יתכן שלא היבתי בכון את כוונת הועדה. אני חשבתי, למור הדיונים שהיו בוועדה, שכוונת הועדה היא, יהיה רוצה לקבל סמכת פיוטה: כאשר היא דנה גצו מסויים, היא אינה חייבת לאשר אותו כולו או חלק ממנו, אלא רק ללכת לכנסת והכנסת תאשר את הצו פרט לסעיף מסויים. וזה היה טעון תיקון החוק.

אולם ההצעה שהוטמעה כאן היום; בכון שאפשר לקבלה מבלי כל תיקון בחוק, אבל בדטה לי שאז נצטרך לתקן את החוק מסיבה אחרת, כי הדבר נעשה קצת מבסורדי.

אני הייתי מציע ללך לפי הדוגמה של מס מסויים, שהכנסת תהיה מוטמנת לבטל את הצו אם הצו אינו לפי ראות עיניה, ואז אין צורך באיטור חיוכי. כיוון שהדרך הזאת שהוצעה כאן, שצו מתפרסם, הועדה מחליטה לקבל אותו פרט לסעיף מסויים, מיד מתבטל כל הצו ומתפרסם צו חדש - איבני חושב שזה לכבוד המדינה והחוק. יותר בכון להגיד; כי בכלל אין צורך באיטור אלא יש סמכות לבטל.

מר בורנו:

איבני חושב שאלטרנטיבה זו היא פתרון. אני רואה את הדבר פשוט מדי: טר האוצר פרסם צו מכס שיש בו 20 סעיפים, הועדה דנה בו ואינה מוכנה לאשר סעיף אחד. היא מביא את הצו לאיטור הכנסת, ומציעה לחיד את הצו פרט לסעיף אחד, וגזה נבטר הענין. אם טר האוצר רוצה לפרסם צו אחר ביחס לסעיף שלא בתקבל, הוא יכול לעשות זאת.

מר בדרן:

הרי צו איבנו דבר שלם. לפעמים צו מכס כולל 20 בקורות, ולפעמים בקודה אחת. אילו היו מפרסמים צו לכל בקודה, לא היה כל קושי לכנסת לאשר אותו או לדחותו. אבל פרודורה זו מעייפת מאד, ולכן מביאים לנו צווים שלפעמים הם בני סעיף אחד ולפעמים בני סעיפים רבים, ואינם צירוף ארגבני אלא טכני בלבד. לכן איבני רואה כל מניעה, שאנו מחליט בתיקון החוק, שכאשר צו כולל מספר בקורות, הכנסת תאשר כמה מהם ותבטל כמה מהם כאילו הם היו צווים נפרדים.

אבל נוסף לכך יש לי עוד הצעה בעקבות הנסיון שהיה בוועדה: כאשר הענין הוא בהעלאה, יש לפעמים נטיה בוועדה לאשר חלק מהעלאה אבל לא את העלאה כולה. זהו גם כן איטור חלקי, אבל אמור מסוג אחר. זה איבנו גוזל שום סמכות מטר האוצר. איבני דורש סמכות לוועדת הכספים לקבוע סעדים, איבני דורש סמכות לסנות תעריף קיימים, אבל כאשר בא צו בדבר הגדלת מכס, והועדה חושבת שהעלאה היא גדולה מדי, צריך לתת לוועדה סמכות להגביל את העלאה.

מר ציזלינוב:

אני מציע הצעה נוספת על הצעות חברי הכנסת בז'רנו ובדרן. אני חושב שכוונת הועדה נכונה; זאת אומרת - האפשרות לאשר או לא לאשר פרט, לאשר או לא לחלק מן העלאה. אבל אני מציע תוספת, שהמועד לטבוי לאחר החלטת הכנסת, יהיה בתחום של טבוע-טבויעים.

הינ'ר י. גורי:

אפשר לסכם שהועדה מתכוונת לסני דברים: א. שתוכל להוציא פרט מסויים מהצו; ב. שתוכל להקטין את טעור ההגדלה של פרט מסויים או להעלותו.

מר קטרון:

אני חוזר, ימין לקבל את הצעת מר גדר, שהכנסת תהיה רשאית לאשר חלק יל העלאת לדעת, על ידי כך היא נוטלת לעצמה את הסמכות של האסקרוטיבה. וכאן גרסה לי שגור צריכים להפריד בין שני דברים: אישור הכנסת לפעולה של האסקרוטיבה או ביטולה - זוהי סמכות טבעית של הכנסת, כי אחת הסמכויות של כל פרלמנט היא - פיקוח על האסקרוטיבה. לכן יוצא החוק מהנחה שהכנסת תהיה רשאית לבטל חלק מהגור, כי כל צו מכיל 20 סעיפים, וכל פרט הוא למעשה צו נפרד.

אולם דבר אחד הוא להגיד, שגם מר האוצר יעלה את העור המכס מ-20 ל-30 אחוז, הכנסת תוכל להקטין את העור העלאת ל-25 אחוז. לדעתי, זה לא יתכן. אין להרשות לכנסת לתקן את העור ההגדלה של המכס.

היו"ר י. גורי:

אותו הגיון יאומר ייהכנסת יכולה ירט מסויים לא לאשר, חל גם על שני בתעריף. מה זאת אומרת, הכנסת יכולה לאשר? היא שוקלת ומחליטה שפרט מסויים אסור לאשר. אבל אותה כנסת, כאשר היא רואה לפנייה, העלאת מסויים, היא יכולה לשקול ולומר; 50 אחוז זה מופרז, ואילו 40 אחוז נראים בעיני. מדוע בתוקף אותו הגיון, בטקרה אחד אתה אומר שהכנסת יכולה לאשר ובטקרה שני - לא.

י. גדר:

אני מאסער מאד להגיד שידורי מר קטרון טועה במה שהוא אומר, ואני מדוע. בזמן המנדט תעריפי המכס היו כלולים בפקודות, כלומר - במקסיים לגלסלטיבים, ולא אדמינסטרטיבים. בפקודת סדרי השלטון ההמשפט, זהו המסמך המשפטי הראשון שחלק את הסמכויות בין מועצת המדינה הזמנית והממשלה, בו כתוב: שהטלת מכס היא בסמכות מועצת המדינה הזמנית, ומאז לא הייתה אפשרות להטיל מכס או להגדיל מכס ללא פקודת מועצת המדינה הזמנית. ומאז היא זה שבבעי שזה דבר לגסילטיבי ולא אכסקרוטיבי, ואילו היה מר קפלן רוצה להטיל מכס בוסף, היה מוכרח למציא פקודה למועצת המדינה הזמנית.

בתחילת 1949 הציג מר קפלן לכנסת חוק זה. ואיך הוא ביטק זאת? הוא אמר כי המט זה תפקיד שבעצם ייך לכנסת, אבל כאשר הדבר בא לדיון בכנסת, גם במליאה וגם בוועדה, זה נותן מקום לטפוקולציה, כל אנשים יודעים שעומדים לחול שינויים ועושים כל מיני טפוקולציות. ולכן הציג, שהכנסת תעביר מסמכותה למר האוצר, אבל באופן זמני בלבד. פירוש הדבר - לחדשיים. ועל כן כל התליאוריה של מר קטרון, שאם הכנסת מגבילה את העלאת היא בכנסת לתפקיד אקסכולטיבי - בטעות יסודה.

ח. אריאב:

הערה קצרה למר גדר. גביח יאני יוצג מתוך הנחה שזה באמת מקט לגיטלטיבי ושר האוצר ביקט, שיתגור לו חדשיים בגלל טיבות מסויים, והכנסת מטרה לו טמכות זו. אבל הוא ביקט זאת מפני נימוקים מסויים, ובכנסת נתנה לו את הדבר מפני אותם נימוקים. נימוקים אלה קיימים גם כיום, ואין זה טוב שהכנסת תוכל לאשר חלק מהעלאת. הכנסת טמאירה את הסמכות הזאת בידי מר האוצר.

היו"ר י. גורי:

מטרת קודם שיטנו הגיונות שונים. מה המצב כיום אם אצטנו מקבלים את הגישה של מר גדר? יכול להיות שאמתכנע שלא צריך לקבל אותה, אבל לפני שטוכבעתי - מה המצב? אם נראה לחלק מחברי הועדה, שבפרט אחד הפריזו ואריך להטיל עוד קטן יותר, הרי היות והכנסת יכולה לאשר או לא לא - מופיעה דעה נפרדת של חברי הכנסת בדר וציזלינג. יו"ר הועדה גם אם הוא מסכים לדעתם, הוא מוכרח בכנסת להגן על דעת הרוב, כי אחרת הכנסת תבטל את הצו כולו, ומז הכנסת מ אירה את הפרט הזה.

מר קטרון:

לא, כי מר האוצר מיוצג בוועדה, ומאז הוא יודע מראש שיש התנגדות לפרט מסויים, הוא מיר יוציא אותו.

היו"ר י. גוריי:
זאת אנוסרת, שאת דעת הוועדה תהיה שלא צריך לקבל בדיוק את היעור המוצע, היא תציע לכנסת לא לאשר את הפרט, ומוזר המוצר יטמע את הויכוח בוועדה ובכנסת, יתחשב בזה, ויתקן זאת.

ד"ר סנדלסון:
אני חושב שאין כאן חלוקי דעות גדולים. יש רק ביוזבט אחד, שהמוצר יקבל את ההצעה בדבר איטורים חלקיים אבל בלי גובה התעריף.

(המסך היטיבה רטטה עע)

לפני-כן רשמה טא.

ע.ע.

ט. בז'רנו:

מנקודת מבט סטטטית, גם מני הוטב מחבר-
הכנסת גדר צודק. יש שתי דרכים להטלת מכס:
(א) באמצעות חוק סיווד של הכנסת; (ב) הכנסת נותנת לשר המוצר את
הסטבות לטבות ע"י צווים את תעריפי המכס, לפי חוק מטי מכס ובלו
(טינוי תעריף), והצווים האלה זקוקים להחלטת הכנסת - היא יכולה לאשרם,
או לבטלם, טינני הוטב שאנו יכולים בגדר חוק זה לתת לכנסת את הסטבות
לקבוע טיעורי מכס.

היו"ר י. גורני:

המטרה האלה חותרת הוועדה הוטב גם אם
נקבל את גירסת חבר-הכנסת בז'רנו.
כאשר וועדת הכספים תחלט, כי דעתה אינה בוחה מהצעת שר המוצר לטינוי
תעריפי מכס, היא תבוא לכנסת ותציע לבטל את ההצעה, אבל היא תנסק
מדוע היא מציעה זאת, כלומר, יוסבר מעל במת הכנסת, כי דעתה של וועדת-
הכספים אינה בוחה טיעור המכס שהטיל שר-המוצר ושהיא תובעת טינויים.
הכנסת תקבלת את דעת הוועדה, וגם סוכרה שר המוצר לטבות את תעריף המכס
שהציע.

י. בר:

טינני הוטב טיו"ר הוועדה צודק. שר-המוצר
יכול להעלות את טיעור המכס ולאשר: הוועדה
יכולה לאשר את ההעלאת או לבטלה, אך לא לטבותה, וגם לא תהיה לוועדה
ברירה אלא לאשר את הצעת השר, מני מדבר על הצורך בסידור סטטטי, ומני
שולל את הדעה שהדבר בלתי אפשרי מבחינה פרינציפיונית. עד עתה לא היו
מקרים שהוועדה לא רצתה לאשר העלאתה, היו רק חילוקי דעות בקשר לגובה
ההעלאתה.

הוחלט: בסעיף ג' אחרי סעיף-קטן (ב) יווסף

סעיף-קטן זה: (בב) צו לפי סעיף 1,
המכיל יותר מפרט אחד, תוכל הכנסת
להחליט לאשרו או לבטלו, כאשר
בפיקקות (א) ו(ב), כולו או לגבי
פרטים סטטיים בו.

הצעת חברי-הכנסת בדר וציזלינג, שהכנסת
תוכל גם לטבות את טעור המכס אם למטה
וגם למעלה, אך לא למטה מהטעור הקודם
ולא למעלה מהטעור המוצע - לא נתקבלה.

י. ציזלינג:

מני מציע, כי החלטת הכנסת בענין זה תיכנס
לתקפה לא יאוחר מאשר תוך עשרה ימים סיום
קבלתה, כפי טיקבע שר-המוצר.

ד"ר מנזלטר:

מקרה שהכנסת תבטל הצעת שר-המוצר להגדלת
טיעורי המכס, יצטרך המוצר להחזיר את
הכספים לאותם המבטלים שגבו מהם את המכס לפי הטיעור המוגדל.

ה' קיטרנו:

הכנסת איננה רשאית לבטל צו מכס הקובע
את הגדלת טיעורו. סטטבותה לא לאשר את
הצו, ובמקרה זה אין כל חובה להחזיר כסף לאלה שגבו מהם את המכס
לפי הטיעור המוגדל.

ע.ע.

ה' סנדלסון:

הסמכות הניתנת לר-האוצר לשנות את תעריפי המכס לפי חוק מסי מכס ובלו היא בגלל שני טעמים: 1. כדי לשמור על סודיות; 2. בכדי לאפשר פעולה מהירה.

הי"ר י. גורי:

לפי הצעת החוק, ניתנת לכנסת סמכות, תוך חדשים מאיוב שבו הוציא ר-האוצר צו בקשר לשינוי תעריפי המכס, לרונ בשינוי - לאשרו או לבטלו, כלומר, עושים את המכסימום ליחול את העוקף מהפרסום העלול להביא לתוצאות בלתי רצויות.

ה' סנדלסון:

אני מבדיל בענין זה בין סליאת הכנסת לבין וועדת הכספים, שהיא פורום טקצוועי, אחרתי ויודע לשמור סוד.

הי"ר י. גורי:

אני מציע להסתפק בזה לפי טעה, וביום שלישי הבא נסכם ונקבל החלטה.

א. ציזלינג:

אני מציע, כי טלבד התיקון שנתקבל, לא להביא להצבעה שום הצעות נוספות. נוכל להביטן אחרי הקריאה הראשונה.

מדיניות המכס:

י. בור:

קיבלנו טעם האוצר חומר בקשר למדיניות המכס, והבנתי שזהו חומר סודי. אתפול לחצו עלי עתונאים שמסוור להם אינפורמציה וטרבתי לעשות זאת, והנה הופיעו הבורק בכמה עתונים ידיעות מהחומר שנספר לנו. אני מבקש הסברים בענין זה.

בקשר להעלאת הבלו על שטן סיכה, נודע לי כי בערב פרסום הצו נרכשו בירושלים, ע"י גופים מסוייטים, מאות טונות של שטן סיכה. לפי ואינפורמציה שבידי, ההכרס שאבד ע"כ לאוצר מגיע ל-100,000 ל"י, בערך. נודע לי ששטן הסיכה נרכס דוקא ע"י הסקטור ההתדרותי, אשר ידע טראש על ההעלמה. אני מבקש מד"ר סנדלסון הסבר בענין זה.

א. ציזלינג:

גם אני עמדתי אתפול תחת אותו לחץ. אני רוצה להעיר ההערה כללית איך צריך לנהוג בענין זה: אני חושב שיותר וצריך לדרוש מחברי וועדת הכספים לשמור על סוד, שפרסומו יכול לגרום נזק למדינה, אבל במידה שמכבידים בשמירה על סוד של דוקומנט ולא של ענין, זה מוכרח לגרום רק לאי-סדר.

הי"ר י. גורי:

קיים נוהג בוועדה, שאם מחלקים חומר לחבריה ולא דורשים להחזירו ולשמור על תכנו בסוד, החומר אינו סודי. אילו חשבתי כי החומר שנספר לוועדה בקשר למדיניות המכס הוא סודי ושא-אפשר להסתמט בו, הייתי סודיע על כך. התקלה שקרתה בענין זה הייתה טכנית בלבד.

ע.ע.

י. פורדר:

גם אני חשתי, כי החומר שבפני לבו הוא סודי. לפני הודע הצעתי ליו"ר הוועדה פרוצידורה סטויימת בענין זה. הצעתי לו להיפגש כדי פעם עם העתונאים או למסור להם קומפוזיט מפורט מדיובי הוועדה.

ט. בז'רנו:

אני חושב, שאנו צריכים להיות מעוניינים לעודד את האוצר לחלק לנו חומר, ובמסגרת יו"ר הוועדה לציין את החומר הוא סודי, בו לא.

היו"ר י. גורי:

מכאן ואילך, אם מקבל חומר לחלוקה בין חברי הוועדה ויודיעו לי שהחומר סודי, אודיע על כך לחברי הוועדה. אם לא תהיה כל הודעה - החומר ניתן לפרסום.

אשר להצעת חבר-הכנסת פורדר, לקבוע פגישות עם עתונאים או למסור להם קומפוזיטים, טוב טרדה הצעתי דעתי טובה - אעייך בדבר.

ה' סנדלסון:

אני חושב לרצוי, כי חומר שבפני הוועדה הכספית יגיע לעתונות לפני שחברי הוועדה עיינו בו. מכיון שלא היה לנו מספר מספיק של מכספלים, ביקשתי לתת לחברי הוועדה שהות של יום אחד כדי לעיין בחומר לפני שהם מופיע בעתונות.

בהזדמנות זו אוסיף: עד עתה חילקנו את החומר העובדי והמספרי בקטר לפדיניות הטכט. בטבוע הבא נמסור פרטים על הבעיות והמגמות.

אשר להעלאת הבלו על שפן טיכה, אני חושב יודע אם פרט לחברי וועדת הטרדים הכלכלית היה ידוע לאיש על כך. בעצם, לא הוצא כל צו לטינוי תעריפי מכט. הוחלט לגבות מהמלאי את הפרטי הטערים, ואת רישום המלאי עיינו עוד לפני הוצאת ההוראות. איש לא ידע על כך ואיש לא קנה. אם היו קניות גדולות מצד גופים, נגבה את המגיע, כי כל הקניות רשומות.

י. פורדר:

מדברי חבר הכנסת בדר משתמע, כי פקידים האוצר סדרו אינפורמציה בקטר לטינויים בתעריפי המכט. הייתי מבקש סדר גורי לפנות בבקשה לטר האוצר לערוך חקירה בענין זה. אני רוצה לדעת אם בכון סה ממסר חבר-הכנסת בדר, שחוגים סטוייטים ידעו על כך מראש.

היו"ר י. גורי:

אני יותף לדעתו של חבר-הכנסת פורדר, שאנו צריכים לבקש ביאורים נוספים בקטר לטאלה טעורר חבר-הכנסת בדר.

ט. בז'רנו:

אני מציע לבקש מהאוצר את רשימת אותם המצרכים שתעריפי המכט לגביהם לא הותאמו לטינוי השער, וטנדון על כך.

היו"ר י. גורי:

נבקש את החומר, ואח"כ נחליט איך לנהוג בו.